

Република Србија
ФАКУЛТЕТ ПЕДАГОШКИХ НАУКА
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ
Број: 01-1966/1-2
08.07.2025.
Ј а г о д и н а

На основу члана 11. став 3. Правилника о пријави и одбрани завршног рада на мастер академским студијама (број: 01-5812/1, од 24.12.2019.), а у складу са одлуком Наставно-научног већа Факултета, број: 01-5115/1, од 14.11.2019. године, Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу обавештава јавност

I. Ставља се на увид јавности завршни рад на мастер академским студијама, под називом *Васићино образовни рад са децом раних узраса на ошвореном*, кандидата Радмиле Васић и *Извештај комисије за оцелу и одбрану наведеног завршног рада* број 01-1966/1 од 08.07.2025. године.

II. Извештај Комисије ставља се на увид јавности објављивањем на сајту Факултета. Завршни рад на мастер академским студијама и извештај комисије стављају се на увид јавности у библиотеци Факултета.

III. Рок објављивања: 8 дана.

IV. Примедбе и предлози на урађени завршни рад на мастер академским студијама и извештај комисије достављају се у предвиђеном року преко пословног секретара.

Достављено адиминистратору и библиотеци, и истакнуто на огласној табли 08.07.2025. године.

Шеф Службе за студентска
и наставна питања
Милан Лукић
Милан Лукић

**ФАКУЛТЕТ ПЕДАГОШКИХ НАУКА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ,
ЈАГОДИНА**

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФАКУЛТЕТА ПЕДАГОШКИХ НАУКА
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ, ЈАГОДИНА**

Одлуком Наставно-научног већа Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, број: 01-2298/1, донетој на седници одржаној 19.06.2024. године, образована је Комисија за оцену и одбрану завршног рада на мастер академским студијама, под називом *Васићино-образовни рад са децом раних узраста на отвореном*, кандидата Радмиле Васић, II-37/МС- У, у саставу:

Председник:

Проф. др Биљана Стојановић редовни професор Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, за ужу научну област Педагогија

Чланови:

1. Проф. др Оливера Цекић-Јовановић, ванредни професор Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, за ужу научну област Методика наставе природе и друштва
2. Проф. др Ирена Голубовић-Илић, редовни професор Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, за ужу научну област Методика наставе природе и друштва, ментор.

На основу процене мастер рада Комисија подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

Мастер рад под називом *Васићино-образовни рад са децом раних узраста на отвореном*, кандидата Радмиле Васић написан је у обиму од 66 страница. Након насловне странице, кључне документацијске информације, садржаја рада, резимеа (на српском и енглеском језику) (6 страница), следи основни текст мастер рада, који је систематизован у следећа поглавља:

1. Увод (3 странице),
2. Теоријски оквир истраживања, који се састоји од шест потпоглавља: Дефинисање кључних појмова значајних за истраживање (5 страница), Интегрисани приступ учењу деце раних узраста у основама програма „Године узлета“ (4 странице), Учење на отвореном - појмовно одређење (искуствено и ситуационо учење на отвореном) (3 странице), Значај организације планираних ситуација учења на отвореном (4 странице), Улоге васпитача у организацији учења деце раних узраста на отвореном (5 странице) и Професионалне компетенције васпитача за васпитно-образовни рад са децом раних узраста на отвореном (3 странице).
3. Методолошки оквир истраживања (5 страница),
4. Анализа и интерпретација резултата (16 страница),
5. Закључна разматрања (2 странице),
6. Литература (5 страница) и
7. Прилози (4 странице).

У оквиру **Увода** кандидаткиња полази од чињенице деца уче кроз игру и истраживање, интегрисано, свим чулима и целим телом, кроз јединство доживљаја, замишљања и акције, кроз делање, тако што им васпитач обезбеђује непосредне ослободне у физичком окружењу. Децу раних узраста интересују различите ствари, она користе различите начине да изразе своје искуство и доживљаје, а када се упусте у истраживање, долазе до различитих идеја, испробавају их на различитим материјалима и предметима и у том процесу имају потребу да комуницирају са другом децом и одраслима. Неизоставни и врло значајан елемент у раду са децом раних узраста је простор, међутим, аутентично трагање за решењима проблема који су деци смислени и изазовни за истраживање у односу на просторе у вртићу, у великој мери пружају простори на отвореном. Они, без обзира на величину, имају потенцијал да буду инспиративна места за игру и истраживање. Да би ситуације учења на отвореном биле успешне потребно је деци обезбедити мала, тајна, удобна и скривена места, велики избор материјала и опреме који децу „позивају“ на истраживање и пружају различите креативне могућности и начине кретања.

У **теоријском делу** рада наведена су одређења основних појмова значајних за истраживање (*рани узраст, учење деце раних узраста, игра, интегрисано учење, пројектно планирање, учење кроз игру на отвореном*). Истакнуто је да је учење на отвореном веома комплексан појам који обухвата широк спектар активности, а чија је суштина организовано учење које се одвија ван вртића, претежно у природном, али и у друштвеном окружењу (у установама које се баве едукацијом у природи, у музејима, позориштима, галеријама). Кандидаткиња објашњава да се термин учење на отвореном - у природи (*outdoor education/learning*) користи већ више од 20 година и да је данас неизоставни, интегрални део савременог васпитно-образовног процеса. Аналогно простору у радним собама и заједничким просторима (холловима, атријумима, ходницима) и просторе на отвореном (у дворишту вртића, у природи, парковима) би требало стално градити и реорганизовати у складу темом/пројектом истраживања и дечијом игром.

Једна од најделотворнијих стратегија приликом организовања учења на отвореном је искуствено учење које подразумева испробавање и експериментисање различитим материјалима, идејама и концептима, различитим улогама и идентитетима, а деца уче да размишљају изван оквира, смишљају нове предлоге и креативно решавају проблеме. На тај начин деца долазе до различитих сазнања о себи и свету, проширују искуства на креативан, слободан и природан начин, развијају бројне вештине и способности, али и спремност да промене своје уобичајено понашање. Због своје урођене знатније деца су природни истраживачи, па док ступају у интеракцију са светом који их окружује, она се чуде, испитују, полемишу и трагају за одговорима на разна питања, за разумевањем појава, процеса и односа које чују, виде, осећају.

Посебно поглавље кандидаткиња је посветила значају организације планираних ситуација учења на отвореном, улогама васпитача и њиховим професионалним компетенцијама за организовање таквих ситуација. С обзиром да је планирана ситуација учења увек у функцији развијања пројекта и увек делатна за децу, потребно је обезбедити различите неструктуриране и полуструктуриране материјале, средства и оруђа, и омогућити деци да се, користећи своје укупне потенцијале, предано баве оним што их интересује. Ситуација учења коју покреће васпитач требало би, с обзиром индивидуалне потенцијале и преференције деце, да омогућава њихово учешће на различите начине, а међу њима делатну

размену. Да би планирали и организовали адекватне ситуације учења у оквиру којих, кроз размену са другим особама и окружењем, долази до уопштенијег разумевања проблема, потребно је да васпитачи буду иновативни, да се стручно усавршавају (раде на свом професионалном развоју) и да стално вреднују сопствену праксу (рефлексивни практичари). С обзиром да су за такав рад неопходне одређене професионалне компетенције, навођењем стандарда компетенција за професију васпитача и његовог професионалног развоја (2018) завршава се теоријски део рада.

Поглавље **Методолошки оквир истраживања** структурирано је поступно навођењем најпре *проблема* истраживања одређеног питањем: *Да ли је простор у дворишту вртића могуће структурирати и уредити на такав начин да омогућава искусно, ситуационо и пројектно учење?* У намери да испита шта васпитачи мисле о организацији планираних ситуација учења и начинима остваривања искусног, ситуационог и пројектног учења на отвореном, кандидаткиња се определила да *предмет истраживања* буду ставови васпитача о могућностима реализације тема/пројеката у дворишту вртића и на отвореном. Операционализацијом и конкретизацијом циља одређени су следећи истраживачки задаци:

- 1) Испитати учесталост реализације планираних ситуација учења на отвореном;
- 2) Испитати ставове васпитача о значају реализације тема/пројеката, односно планираних ситуација учења на отвореном у односу на актуелни програм предшколског васпитања и образовања;
- 3) Испитати ставове васпитача о утицају искусног, ситуационог и пројектног учења на отвореном на целокупни развој деце;
- 4) Утврдити шта су, према мишљењу васпитача, предности и недостаци васпитно-образовног рада на отвореном;
- 5) Испитати који су најчешћи проблеми који васпитачима отежавају успешну реализацију одређених делова (сегмената) пројеката и планираних ситуација учења на отвореном.
- 6) Утврдити ставове васпитача о својим професионалним компетенцијама за васпитно-образовни рад са децом раних узраста на отвореном.

У основи истраживања била је *општа хипотеза* која је гласила: Васпитачи имају позитивне ставове о могућностима реализације тема/ пројеката ван вртића, односно начинима остваривања искусног, ситуационог и пројектног учења на отвореном. У истраживању су коришћене дескриптивна метода, поступак анализе садржаја и техника анкетања. Инструмент којим је истраживање обављено био је упитник са питањима општег типа, петостепеном скалом судова Ликертовог типа и отвореним питањима, а 50 васпитача ($\Sigma \approx 50$) из предшколских установа на територији општине Смедеревска Паланка анонимно је попунило упитник.

У последњем делу рада, према утврђеним задацима истраживања, представљени су **Анализа и интерпретација резултата истраживања**. Према прикупљеним подацима запажено је да васпитачи планиране ситуације учења на отвореном не реализују довољно често колико би могли. Већина то чини углавном једном недељно, међутим, с обзиром да је у питању пригодан узорак, да је број испитаника недовољно велики да би се изводиле генерализације и да испитаници приликом анкетања врло често дају „друштвено прихватљиве“ одговоре који не одражавају реално стање, кандидаткиња је истакла да би резултате на још неки начин требало проверити и испитати. Када је у питању реализација

тема/ пројеката већина васпитача је сматрала да би у оквиру њих требало планирати и рад на отвореном, али трећина њих не мисли да би у дворишту вртића требало да буду формиране просторне целине у којима је деци омогућено да се играју и истражују. Анализа одговора васпитача показала је да више од половине анкетираних сматра да ситуације учења на отвореном омогућавају богатија и разноврснија искуства деце у односу на учење у затвореним просторима. Деца могу да на отвореном експериментишу различитим материјалима, простори ван вртића помажу деци да развију вештине научног истраживања, да развију не само физичке карактеристике, већ и говор, да обогате речник, решавају проблеме, откривају сопствене могућности, осамостаљују се и самоорганизују, размењују мишљења и идеје са својим вршњацима и одраслима, користе доступне материјале и „своје“ игре осмишљавају без сугестија и помоћи васпитача. Игра на отвореном је позитивно повезана с дечијом добробити, здрављем, физичким и когнитивним развојем, омогућава директно сазнавање и стицање непосредног искуства, а позитивно утиче и на креативност, машту, заједничко ангажовање, сарадњу и социјалне односе. Оно што васпитачима недостаје да би чешће и боље организовали рад на отвореном јесте недостатак материјала, материјална, финансијска и техничка подршка у опремању простора, интензивнија сарадња са родитељима и локалном заједницом.

Посебну пажњу кандидаткиња је поклонила самовредновању испитаника, односно њиховој процени сопствене компетентности за рад са децом на отвореном. Резултати су показали да анкетирани васпитачи имају прилично самопоуздања и сматрају да су, с обзиром да *Основе програма* (2018) подразумевају и реализацију планираних ситуација учења ван затворених простора, довољно компетентни. Истовремено, више од половине њих је показало потребу за додатном едукацијом и стручним усавршавањем (семинарима, трибинама, стручним скуповима) о могућностима и начинима организовања пројеката и планираних ситуација учења на отвореном.

У поглављу **Закључак** истакнуто је да примена пројектног приступа и учења кроз игру и истраживање на отвореном доприноси да деца, на основу онога што су доживели, урадили, запазили и сазнали, креирају решења за проблеме са којима се сусрећу у свакодневном животу. Васпитачи предшколских установа у Смедеревској Паланци поистовећују извођење деце ван затворених простора са учењем на отвореном, али су у потпуности свесни да је боравак на отвореном вишеструко користан, да на дугорочном плану развија способност критичког размишљања, самосталности и доношења одговорних одлука, тако да се не може надокнадити било којим другим активностима. Резултати истраживања потврђују да са децом раних узраста заиста постоје велике и бројне могућности за организацију и реализацију планираних ситуација учења и појединих сегмената тема/пројеката на отвореном, а да су васпитачи по питању јачања својих компетенција за такав рад отворени и са врло позитивним ставовима.

Закључак и предлог

Имајући у виду да је учење на отвореном и ван затворених простора саставни део савременог васпитно-образовног процеса и врло актуелна тема бројних истраживања, овај мастер рад представља оригиналан и значајан допринос даљем развоју васпитно-образовног рада са децом раних узраста најпре у теорији, а и у пракси. У односу на остварене резултате отварају се могућности и идеје у контексту оснаживања и подршке васпитачима да учење на отвореном чешће примењују, да се осмисли и интензивира њихово стручно усавршавање